

Bildande av Vargmossens naturreservat i Valdemarsviks kommun samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta i bilaga 2. Området omfattar del av fastigheten Fänge 1:31. Syfte, föreskrifter och skötselplan för naturreservatet redovisas nedan.

Naturreservatets namn ska vara Vargmossen.

Syftet med reservatet

Syftet med Vargmossens naturreservat är att bevara biologisk mångfald och värdefulla miljöer. Områdets naturskogar, främst talldominerad barrblandskog och myrmarker, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer. Syftet är också att inom ramen för bevarande av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet undantas från skogsbruk och i huvudsak utvecklas genom naturliga processer. För att området ska behålla och utveckla naturvärdena kan åtgärder i form av röjning av ungt barr i begränsade delar bli aktuella liksom naturvårdsbränning i delar av området samt i liten omfattning frihuggning av ungt barr kring gamla vidkroniga ljusgynnade träd och skapande av död tallved. För att återställa påverkad hydrologi kan igenläggning av diken bli aktuellt. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

- A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:
1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
 2. utföra skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar genom att ta bort dött träd eller delar av träd eller vindfällor;
 3. anordna upplag;

4. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
5. framföra motordrivna fordon. Undantag gäller fyrhjuling eller liknande vid uttransport av fällt vilt;
6. uppföra torn, byggnad, mast, luft- eller markledning eller annan anläggning;
7. ändra florans eller faunans sammansättning genom att införa nya arter för området.

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet utan att någon ytterligare ersättning utbetalas:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. mindre åtgärder för att gynna löv i begränsade delar av reservatet genom att yngre barrträd dödas;
3. friställning av enstaka vidgreniga ljusgynnade träd;
4. skapa död tallved i mindre omfattning;
5. uppsättning av informationstavla och eventuellt iordningställande av vandringsled;
6. igenläggning av diken förutsatt att ingen påverkan sker utanför reservatet;
7. eventuell naturvårdsbränning.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Länsstyrelsen bestämmer att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
2. ta ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;

3. störa djurlivet genom att till exempel klättra i boträd eller samla ryggradslösa djur med undantag av att med håvning eller plockning ta enstaka individer för artbestämning.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

4. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
5. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Förbuden i C-föreskrifterna har bestämts med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som krävs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1 till B7.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 3.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Skälen för ett naturreservat utgörs av en naturskog med skyddsvärd flora och fauna. De prioriterade naturtyperna i området är gammal barrblandskog samt glest trädklädda myrmarker.

De gamla träden och den döda veden ger goda livsförutsättningar för många olika arter. Inom området förekommer till exempel tallticka och kattfotslav och av fågelarter noteras spillkråka och sparvuggla.

De värdefulla miljöerna i Vargmossens naturreservat är sällsynta i brukad skogsmark varför området är lämpligt att skydda som naturreservat.

Vargmossen ligger i en värdefull talltrakt. Områdets naturvärden, storlek och placering i landskapet gör Vargmossen prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för områdesskydd i skog.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Vargmossens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Vargmossens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning, 2007:1244, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken inte ger negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet utöver vad som är brukligt enligt allemansrätten. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Miljö kvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt och djurliv” om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Länsstyrelsen bedömer att Vargmossens naturreservat bidrar med reglerande, styrande och kulturella ekosystemtjänster. Särskilt nämnvärda är ekosystemtjänsterna biologisk mångfald, frisk luft, inbindning av koldioxid och rekreation.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De höga naturvärdena inom Vargmossens naturreservat uppmärksammades år 2012 av Skogsstyrelsen i samband med en anmälan om avverkning. Det ledde till att ett naturvårdsavtal upprättades. Skogen som gränsar till området med naturvårdsavtal anmäldes för slutavverkning 2017. Då även denna skog visade sig ha naturvärden önskade markägaren få inträngsersättning för hela området.

Reservatsbildning

Avtal om inträngsersättning har ingåtts med markägare och ersättning har utbetalats. Reservatet ska stakas ut och mätas in av Skogsstyrelsen på uppdrag av Lantmäteriet 2018.

Remissyttranden och Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till berörda sakägare, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen Östra Götaland, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Valdemarsviks kommun och Naturskyddsföreningen i Östergötland.

Remissvar har inkommit från Naturskyddsföreningen i Östergötland som ser positivt på bildandet av naturreservatet. Naturskyddsföreningen hoppas även att den föreslagna vandringsleden ska anläggas.

I reservatsbeslutet står att en vandringsled eventuellt anläggs. Länsstyrelsen avser att anlägga en vandringsled då resurser till det finns.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 4. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, naturvårdsdirektör Mikael Norén, funktionschef Emma Hagström, länsjurist Karin Fridell, samhällsplanerare Gun-Marie Gunnarsson och antikvarie Magnus Reuterdahl deltagit.

Kristina Zetterström
Länsråd

Eva Siljeholm
Naturvårdshandläggare

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

1. Sändlista
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar

Bilaga 1

Sändlista

Naturvårdsverket (registrator@naturvardsverket.se)

Riksantikvarieämbetet (registrator@raa.se)

Skogsstyrelsen (skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se)

Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU (sgu@sgu.se)

Valdemarsviks kommun (kommun@valdemarsvik.se)

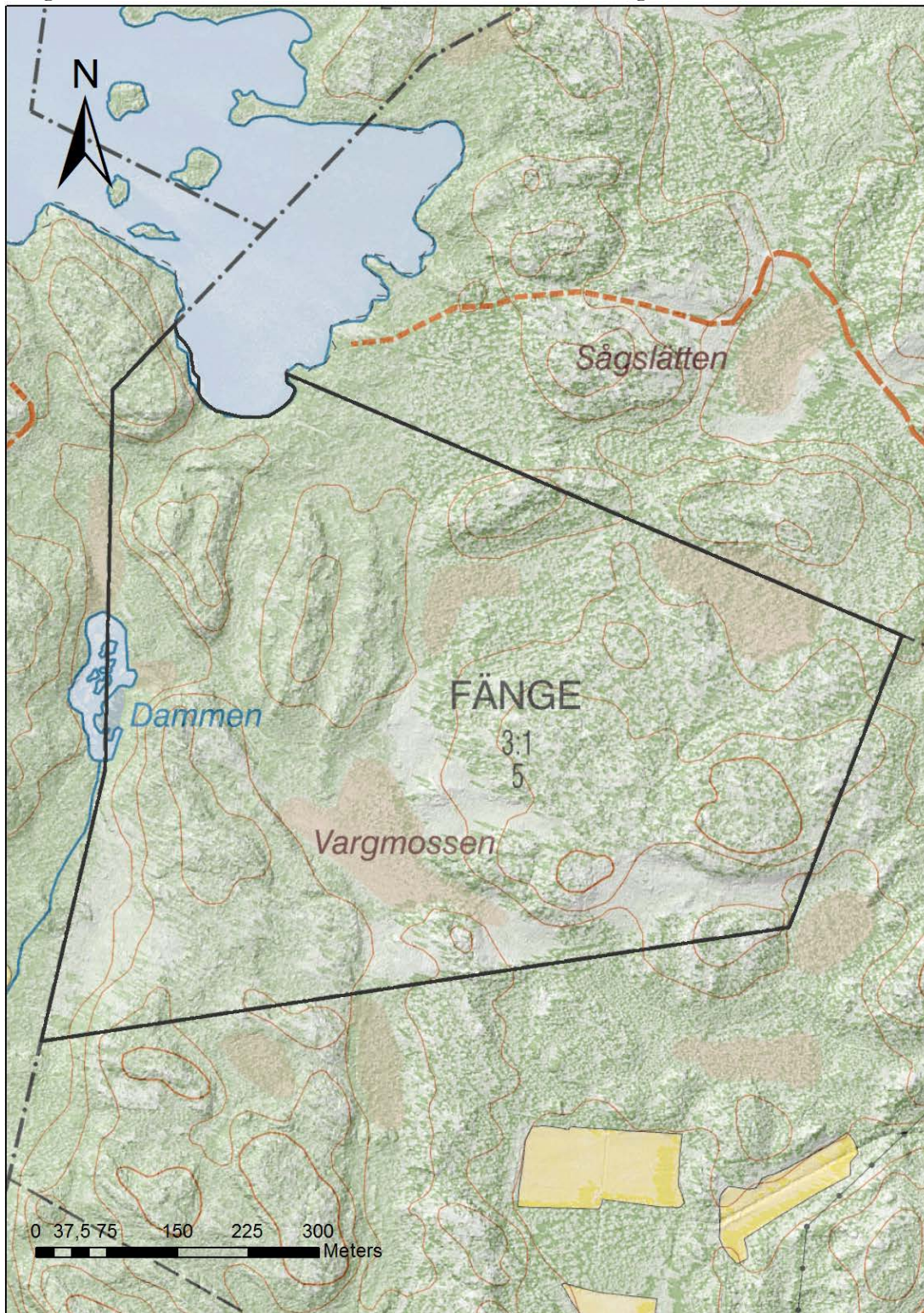
Naturskyddsföreningen i Östergötland (goran.toss@gmail.com)

Thomas Jönsson, Fänge 1, 610 40 Gusum

Intern sändlista

Reservatsförvaltningen, Mikael Burgman

Vargmossens naturreservat, Valdemarsviks kommun Bilaga 2

Kartan hör till beslut om naturreservatet Vargmossen beslutat 14 september 2018.
Objektnummer 0563–228, dnr 511-3525-17. © Bakgrundskartor Lantmäteriet.

Skötselplan för Vargmossens naturreservat

SKÖTSELPLAN FÖR VARGMOSSENS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2018. Planförfattare har varit Eva Siljeholm.

Foto framsida: Gammelskog vid Vargmossen, februari 2018. Fotograf: Eva Siljeholm

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
ALLMÄN BESKRIVNING	4
Administrativa data om naturreservatet	4
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	5
Beskrivning av reservatet	5
Översiktlig beskrivning	5
Historisk och nuvarande markanvändning	6
Områdets bevarandevärden	7
Källuppgifter	8
PLANDEL	8
Syfte med naturreservatet	9
Disposition och skötsel av mark	9
Skötselområden	9
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	15
Jakt	15
Utmärkning av reservatets gräns	15
Tillsyn	15
Dokumentation och uppföljning	15
Inventeringar	15
Uppföljning	16
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	16
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	16
Kartor	16

ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets namn:	Vargmossens naturreservat	
NVR nr:	2048178	
Beslutsdatum:	2018-09-14	
Län:	Östergötland	
Kommun:	Valdemarsviks kommun	
Areal:	43,2 hektar	
	Land:	43,2 hektar
	Produktiv skog:	39,5 hektar
Naturtyper:	Taiga, naturtypskod 9010	27,0 hektar
(Natura 2000 habitat)	Skogbevuxen myr, naturtypskod 91D0	3,4 hektar
Prioriterade bevarandevärden		
Naturtyper	Barrblandskog, myrmarker	
Arter/grupper		
Strukturer/funktioner	Död ved, gamla träd	
Fastighet:	Fänge 3:1 (privatägd)	
Förvaltare:	Länsstyrelsen Östergötland	
Lägesbeskrivning:	Området ligger cirka fem kilometer sydost om Ringarum och cirka en mil norr om Valdemarsvik	
Vägbeskrivning:	Från väg E 22 svänger man österut mot Fängebo, 2,4 kilometer söder om Ringarums värdshus. Efter 3,5 kilometer strax efter gården Fägatan ligger reservatet cirka 500 meter norr om vägen.	

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Se reservatsbeslutet. Syftet finns även i skötselplanens Plandel.

Beskrivning av reservatet

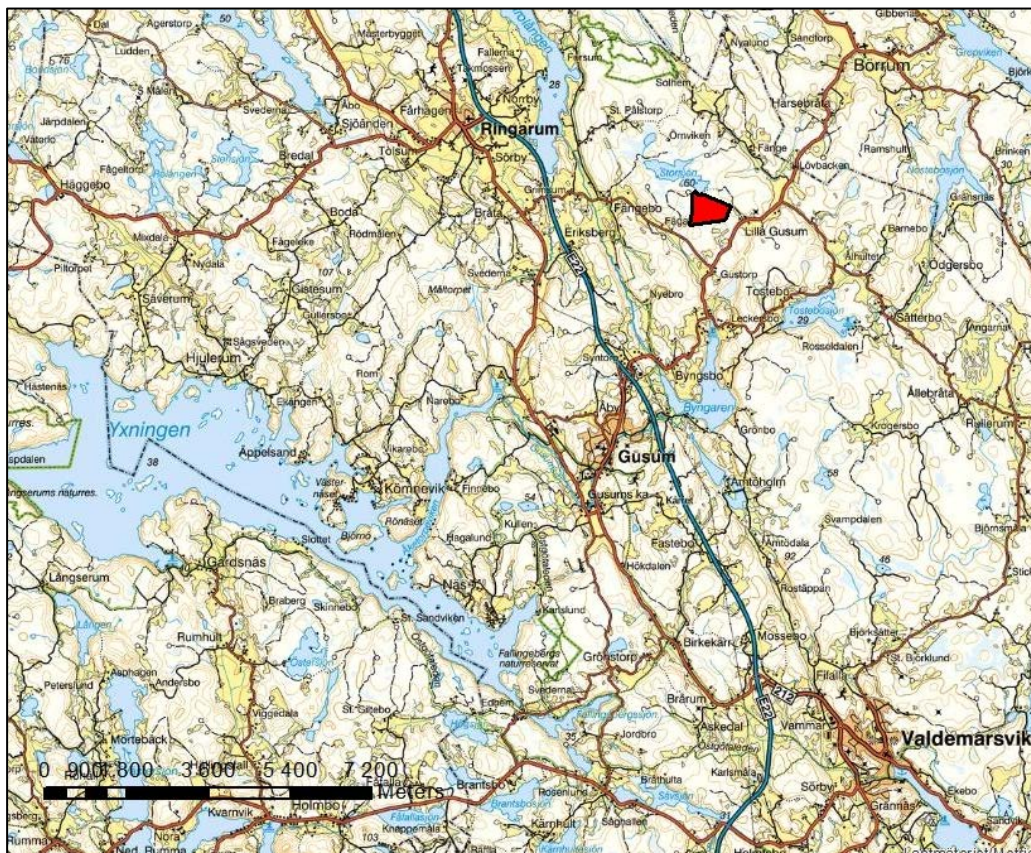
Översiktlig beskrivning

Vargmossens naturreservat utgörs av en mosaik av hållmarker, små bördiga tjosor samt trädbeklädda och öppnare småmossar. Området domineras av tall på hållmarker med en del senvuxen gran. Granen blir vanligare i svackor och sluttningar. Inslaget av löv är begränsat men enstaka gammal asp och björk förekommer. I den sydvästra delen av området ligger själva Vargmossen som är en till övervägande delen öppen mosse, endast sparsamt bevuxen med klen senvuxen tall och en del björk.

Skogen är rik på gamla träd liksom död ved både som lågor och torrträd. Delar av området präglas också av en småbruten topografi med bergklackar och små sänkor. Dessa ger upphov till småbiotoper som stärker områdets variation och värde.

De gamla träden och den döda veden ger goda livsförutsättningar för många olika arter. Inom området förekommer till exempel tallticka och kattfotslav och av fågelarter noteras spillkråka och sparvuggla.

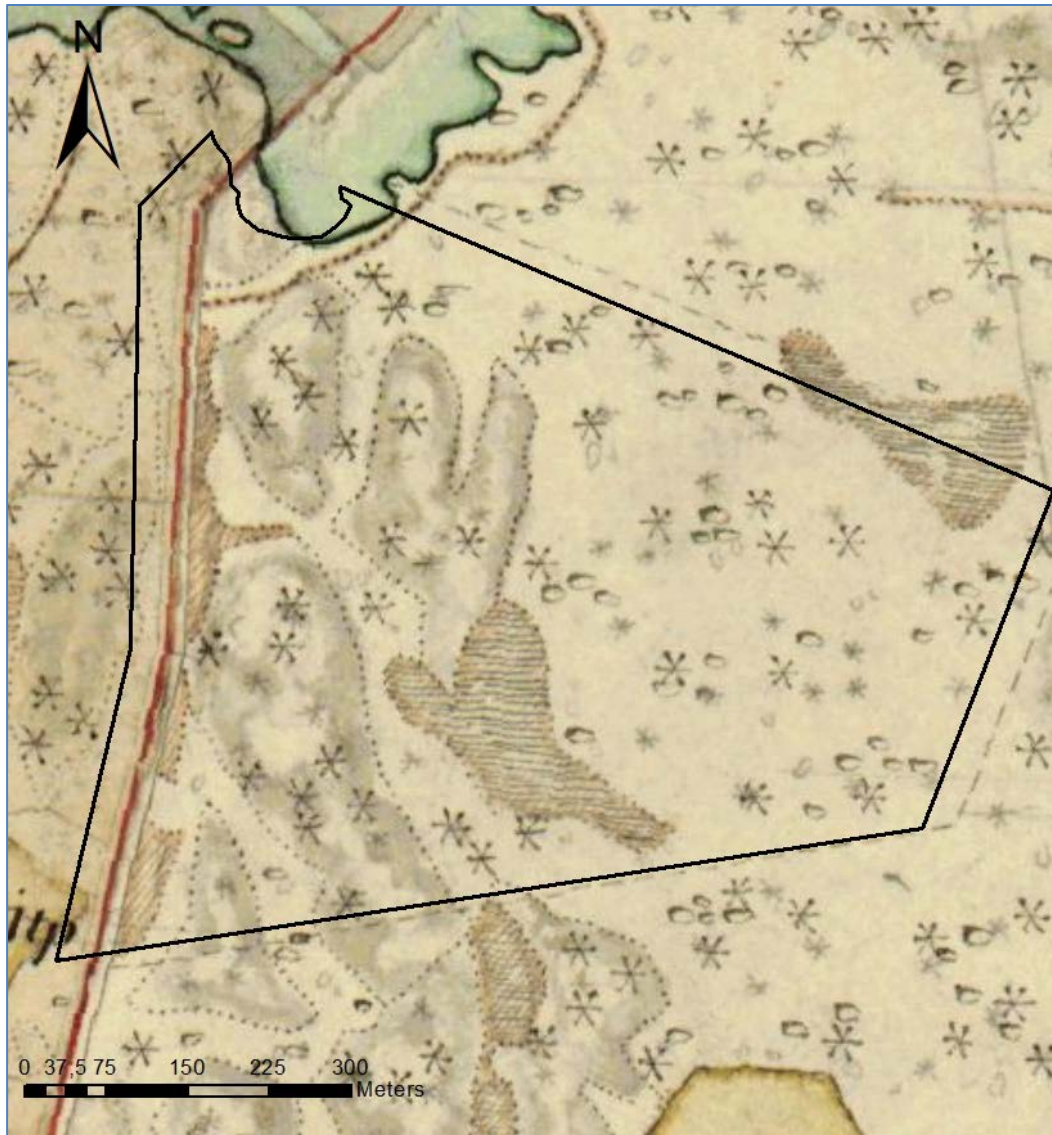
Reservatet är cirka 43 hektar.

Karta 1. Vargmossens naturreservat är beläget cirka fem kilometer sydost om Ringarum i Valdemarksviks kommun.

Historisk och nuvarande markanvändning

På Häradskartan från 1860-talet framgår att de höglänta bergiga delarna av området var bevuxna med barrskog. På övrig utmark växte lövträd tillsammans med barrträd. Att lövträd var vanliga är troligen ett tecken på småskaligt skogsbruk där lövträd växte upp i gläntorna. Gamla stubbar i området vittnar också om detta.

Karta 2. Häradskartan från cirka år 1860. Observera att kartan är förskjuten cirka 30 meter åt nordost i förhållande till inritningen av reservatet. Gula områden är åkrar och vita är utmark. De gråvita områdena är bergiga marker och de streckade är myrmark. Ringar är marker dominerade av lövträd och stjärnor är dominerade av barrträd.

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter i Vargmossens naturreservat. För teckenförklaring i kolumnen Status, se tabell 2.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status
Insekter		
Bronshjon (spår av)	<i>Callidium coreaseum</i>	S
Granbarkgnagare (spår av)	<i>Microbregma emarginata</i>	S
Svart praktbagge (spår av)	<i>Anthaxia similis</i>	S
Bred kärrtrollslända	<i>Leucorrhinia caudalls</i>	S
Mossor		
Blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>	S
Lavar		
Kattfotslav	<i>Felipes leucopellaeus</i>	S
Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	S
Grynig blåslav	<i>Hyggymnia farinacea</i>	S
Blodlav	<i>Mycoblastus sanguinarius</i>	S
Svampar		
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT

Tabell 2. Förklaringar till förkortningar i tabell 1.

ArtDatabanken, rödlistade arter sedan 2015:	
CR	Akut hotad
EN	Starkt hotad
VU	Sårbar
NT	Nära hotad
Skogsstyrelsen metodik för nyckelbiotopsinventering:	
S	Signalart

Geologiska bevarandevärden

Höjdpartierna utgörs av hållmarker med berg i dagen eller endast ett tunt jordtäckte. I sluttningar och dalar dominerar sandig morän och under myrarna kärrtorv. Det förekommer inga särskilda geologiska bevarandevärden i området.

Kultuhistoriska lämningar

Inga fornlämningar eller andra kultuhistoriska lämningar finns registrerade i området. Området är dock inte inventerat i detalj i avseende på kultur- eller fornlämningar. En kulturlämning i form av ett välbevarat gränsröse ligger i reservatsgräns i nordvästra delen av reservatet. Fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen.

Intressen för friluftslivet

Området ligger lite otillgängligt i Valdemarsviks kommun. För den som besöker området finns dock upplevelsevärden i form av gammal skog, myrmarker och tystnad.

Källuppgifter

Nyckelbiotopsinventering: nr 1604, 1889 (nyckelbiotop) och 989, 990,993, 999 (högt naturvärde), Skogsstyrelsen.

Jordartsdatabasen 2016, Sveriges Geologiska Undersökning
Berggrunds databasen 2016, Sveriges Geologiska Undersökning
Artportalen, Artdatabanken

Gammal tall

Fotograf: Eva Siljeholm

PLANDEL

Syfte med naturreservatet

Syftet med Vargmossens naturreservat är att bevara biologisk mångfald och värdefulla miljöer. Områdets naturskogar, främst talldominerad barrblandskog och myrmarker, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer. Syftet är också att inom ramen för bevarande av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet undantas från skogsbruk och i huvudsak utvecklas genom naturliga processer. För att området ska behålla och utveckla naturvärdena kan åtgärder i form av röjning av ungt barr i begränsade delar bli aktuella liksom naturvårdsbränning i delar av området samt i liten omfattning frihuggning av ungt barr kring gamla vidkroniga ljusgynnade träd och skapande av död tallved. För att återställa påverkad hydrologi kan igenläggning av diken bli aktuellt. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak lämnas orört förutom i avsnitt av den yngre skogen som ska åtgärdas genom ställvis försiktig avdödning av träd i gran- och tallplanteringarna. Syftet är att bevara områdets särpräglade natur med dess flora och fauna och påskynda utvecklingen mot naturskog i de barrplanteringar som finns inom området.

Vid behov kan enstaka gamla vidgreniga ljusgynnade träd friställas från ungt barr som saknar naturvärde och död ved skapas genom avdödande av tall i mindre omfattning.

Naturvårdsbränning i delar av området kan bli aktuellt liksom igenläggning av diken förutsatt att ingen påverkan sker utanför reservatet. Alla åtgärder är av sådan karaktär att de bör kunna göras manuellt, det vill säga skogsmaskiner eller dylikt ska inte användas. Ingen ved ska föras ut ur reservatet vid åtgärder utan lämnas som död ved.

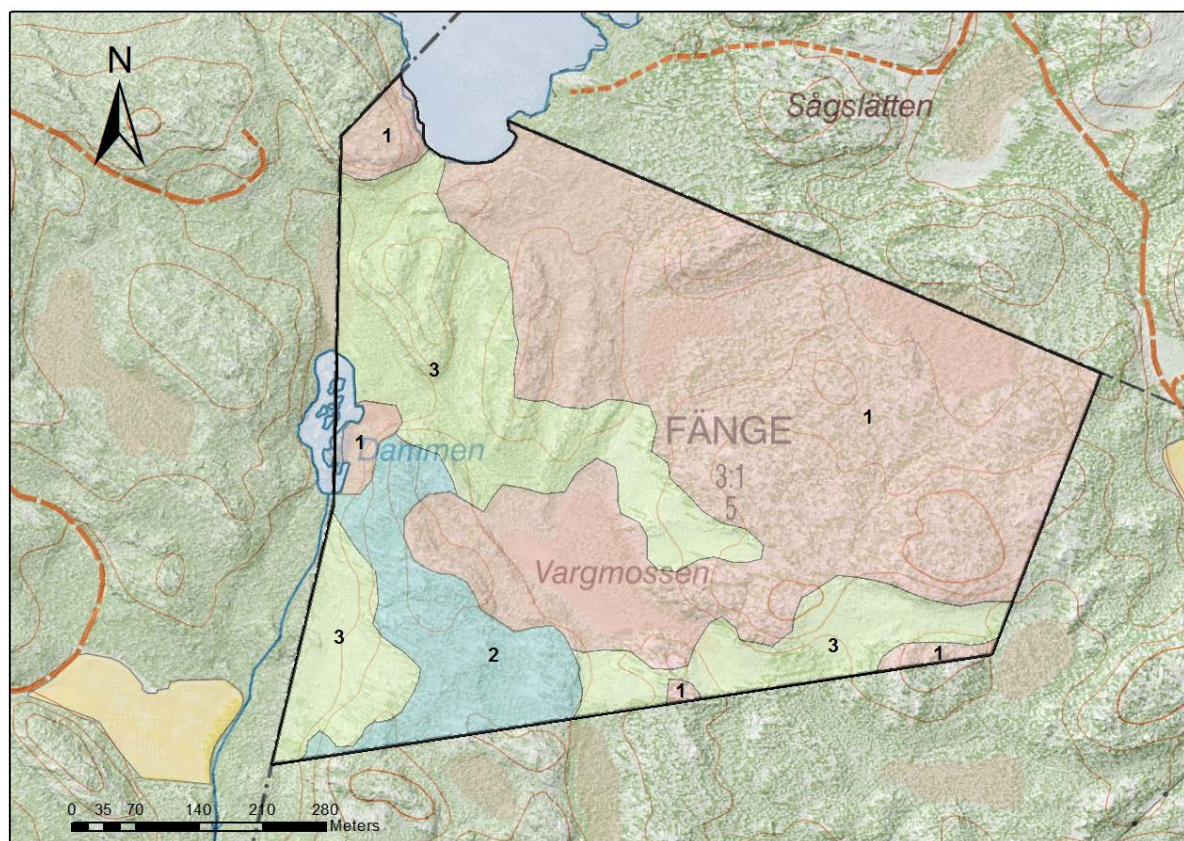
Inga registrerade fornlämningar eller kulturlämningar finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. I samband med skötselåtgärder bör särskild uppmärksamhet riktas mot eventuella oupptäckta fornlämningar eller kulturlämningar. I den händelse sådana påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses, samt anmälan till Länsstyrelsens Kultur- och samhällsbyggnadsenhet göras.

Se vidare under respektive skötselområde.

Skötselområden

Reservatet är indelat i fyra skötselområden;

- 1) Gammal barrblandskog och myrmark
- 2) Lätt gallrad barrblandskog och myrmark
- 3) Ungskogar och kalmare
- 4) Anordningar för tillgänglighet

Karta 3. Skötselområden inom Vargmossens naturreservat. © Lantmäteriets geodatasamverkan.

Skötselområde 1, Gammal barrblandskog och myrmark

Areal: 25,7 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod 9010 – 22,3 hektar

Skogbevuxen myr, naturtypskod 91D0 – 3,4 hektar

Målnaturtyp: Taiga, naturtypskod 9010 – 22,3 hektar

Skogbevuxen myr, naturtypskod 91D0 – 3,4 hektar

Beskrivning

Området utgörs av en mosaik av hållmarker, små bördiga tjusor och myrmarker, mer eller mindre trädklädda. I den sydvästra delen av skötselområdet ligger själva Vargmossen som är en till övervägande delen öppen mosse, endast sparsamt bevuxen med kläna senvuxna tallar och en del björk. Skogen på myrarna är till övervägande delen mycket gammal och här finns ett stort inslag av död ved. Även om tall dominerar i skötselområdet i stort så finns även ett inslag av gammal gran. Av lövträd förekommer björk och asp. Många av asparna är gamla.

Till skötselområdet hör även ett litet skogsbestånd som ligger i en västvänd brant ner mot den lilla tjärnen och våtmarken Dammen. Här växer en blandskog av tall och gran och det finns gott om död ved. Flera av de gamla granarna är helt beklädda med kattfotslav och även gammelgranslav växer i stor mängd på granstammarna.

Längst i nordväst reser sig en bergknalle bevuxen med riktigt gamla tallar. Det står också en del gamla granar i små svackor och i branten ner mot sjön. I området finns en hel del död ved. Ett vackert gränrsöse ligger uppe på krönet i fastighetsgräns. Två små hållmarker, glest bevuxna med gamla tallar som ligger mot gränsen i söder, ingår också i skötselområdet.

Vargmossens naturreservat

Den småbrutna terrängen i skötselområdet med omväxlande tallhällmarker, blåbärsrika grantjusor och småmossar med utvecklade kantzoner är ett fint livsområde för tjäder. Andra fåglar som förekommer i området är till exempel spillkråka och sparvuggla.

Den döda veden och de gamla träden är viktiga livsmiljöer för många olika arter av svampar, insekter, mossor och lavar.

Vargmossen med omgivande gammelskog

Fotograf: Eva Siljeholm

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

I skötselområdet bevaras och utvecklas de olika barrdominerade gammelskogsmiljöerna med de strukturer som hör till dessa naturtyper. Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier, dimensioner och exponeringsgrader är viktiga strukturer. Solbelysta tallar, både levande och döda, stående i naturligt öppnare miljöer som till exempel i bryn till myrmarker eller hällmarker, är ett viktigt inslag liksom mer slutna och skuggiga partier med senvuxna och gamla granar. Löv ska i framtiden finnas i området dock som ett mindre inslag. Områdets hydrologi ska vara naturlig. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.

Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd och död ved i olika former, även solexponerad, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder

- Enstaka, maximalt 50 stycken, grova vidgreniga tallar kan frihuggas från inväxande gran som saknar naturvärde.
- Enstaka tallar, maximalt 50 stycken och högst 120 år gamla, dödas eller skadas för att påskynda förekomsten av död tallved.
- Grov asp kan friställas från gran som växer in i kronan. Inga träd med naturvärde dödas.
- All ved som uppstår vid åtgärderna lämnas kvar inom skötselområdet.

Skötselområde 1

Fotograf: Eva Siljeholm

Skötselområde 2, Lätt gallrad barrblandskog

Areal: 4,0 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod 9010 – 4,0 hektar

Målnaturtyp: Taiga, naturtypskod 9010 – 4,0 hektar

Beskrivning

Skötselområdet är bevuxet med tall i åldern 130 till 150 år samt en del gran. Skötselområdet är delvis lätt gallrat. I östra delen av skötselområdet ligger en liten tallrismosse med skvattram och tuvull och i kanten växer granar med både gammelgranslav och kattfotslav på stambaserna. I kanten av mossen står också en del gamla björkar.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

I skötselområdet bevaras och utvecklas de olika barrdominerade gammelskogsmiljöerna med de strukturer som hör till dessa naturtyper. Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier, dimensioner och exponeringsgrader är viktiga strukturer. Solbelysta tallar, både levande och döda, stående i naturligt öppnare miljöer som till exempel i bryn till myrmarker eller hållmarker, är ett viktigt inslag liksom mer slutna och skuggiga partier med senvuxna och gamla granar. Löv ska i framtiden finnas i området dock som ett mindre inslag. Områdets hydrologi ska vara naturlig. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.

Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd och död ved i olika former, även solexponerad, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder

- Inga åtgärder

Gammal barrblandskog i skötselområde 2

Fotograf: Eva Siljeholm

Skötselområde 3, Ungskogar och kalmark

Areal: 12,8 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Målnaturtyp: Taiga, naturtypskod 9010 – 12,8 hektar

Beskrivning

Området utgörs av ungskogar av tall och gran med en ålder på mellan 5 och 35 år och ett antal nyupptagna kala ytor.

Ett nygallrat granbestånd i norra delen av området är drygt 35 år och knappt 2 hektar stort. Strax söder om det beståndet ligger ett ungt tallbestånd på 20 år med en areal på knappt 5 hektar. På höjden i tallungskogen står en handfull gamla tallar, det är i övrigt glest mellan överståndarna i ungskogen. Några diken korsar området.

Ungskog i skötselområde 3

Fotograf: Eva Siljeholm

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. I några mindre avsnitt, som idag har ett större inslag av asp och björk, går utvecklingen till naturskog via ett lövbrännelikt stadium. Hydrologin är naturlig. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd och död ved i olika former ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

En del lövträd liksom grov tall står ljusöppet där de gränsar till naturliga gläntor som till exempel hållmark. Där finns även träd som genom trängsel med andra träd långsamt missgynnas och bidrar till död ved och ett inslag av senvuxna träd.

Åtgärder

- Utvecklingen mot naturskog påskyndas genom att ung gran och i viss mån ung tall avdödas. Åtgärderna görs luckvis och oregelbundet. Sammantaget ska cirka 60 procent av den planterade granen och 30 procent av tallen ha dödats då åtgärderna är genomförda. Lövträd och alla äldre träd gynnas. Åtgärden ska göras manuellt. Alla dödade träd lämnas kvar inom området. Åtgärderna måste göras i flera omgångar med några års mellanrum, för att minimera risken för skadeinsekter.
- Förutsatt att ingen påverkar sker utanför reservatet kan naturlig igensättning av diken påskyndas genom fyllnadsåtgärder.

Skötselområde 4, Anordningar för tillgänglighet

Beskrivning

Reservatet ligger lite otillgängligt men upplevelsevärdet är högt genom den varierande naturen med myrmarker, ljusöppna barrblandskogar och hållmarker. Den gamla skogen med branter och döda träd ger besökaren en känsla av vildmark. Även tystnaden är en viktig del av upplevelsevärdet.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Informationen i området ska vara lätt tillgänglig och bidra till och förhöja upplevelsen av besöket. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivs­anläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.

Åtgärder

- Informationsskylt sätts upp på lämplig plats.
- Eventuellt anläggs en vandringsled in i naturreservatet från vägen i norr om markägaren ger sitt tillstånd.

Vargmossen

Fotograf: Eva Siljeholm

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 1. Underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Vargmossens naturreservat som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1 till 3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

1=måste genomföras inom planperioden exempel hävd, frihuggning av ljusgynnade träd, avveckling av granplanteringar, skapa substrat som det kan bli brist på, friluftsanläggningar, 2=positivt för att nå bevarandemålen men inte kritiskt, skyndar på utvecklingen av högre naturvärden exempelvis igenläggning av diken, skapa mer död ved och 3=önskelista på åtgärder som skulle vara bra att utföra om medel finns exempelvis igenläggning av diken och vissa friluftsanläggningar av lägre prioritet.

Skötselåtgärd	Var	När	Prioritet
Avdödning av tall och gran luckvis i planteringar och ungskogar	Skötselområde 3	2019–2029	1
Vid behov friställning av gamla vidkroniga träd i mindre omfattning	Skötselområde 1	Vid behov	1
Delvis igenläggning av dike	Skötselområde 3	2019–2022	2
Skapa död tallved	Skötselområde 1	2019–2029	2
Uppsättning av skylt	Skötselområde 4	2020	1
Vandringsled	Skötselområde 4	2020	3

Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Fyrhjulning eller annat liknande mindre fordon får användas med stor försiktighet vid uttransport av fällt vilt. Markskador på grund av körning ska undvikas.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

Dokumentation av skötselåtgärder

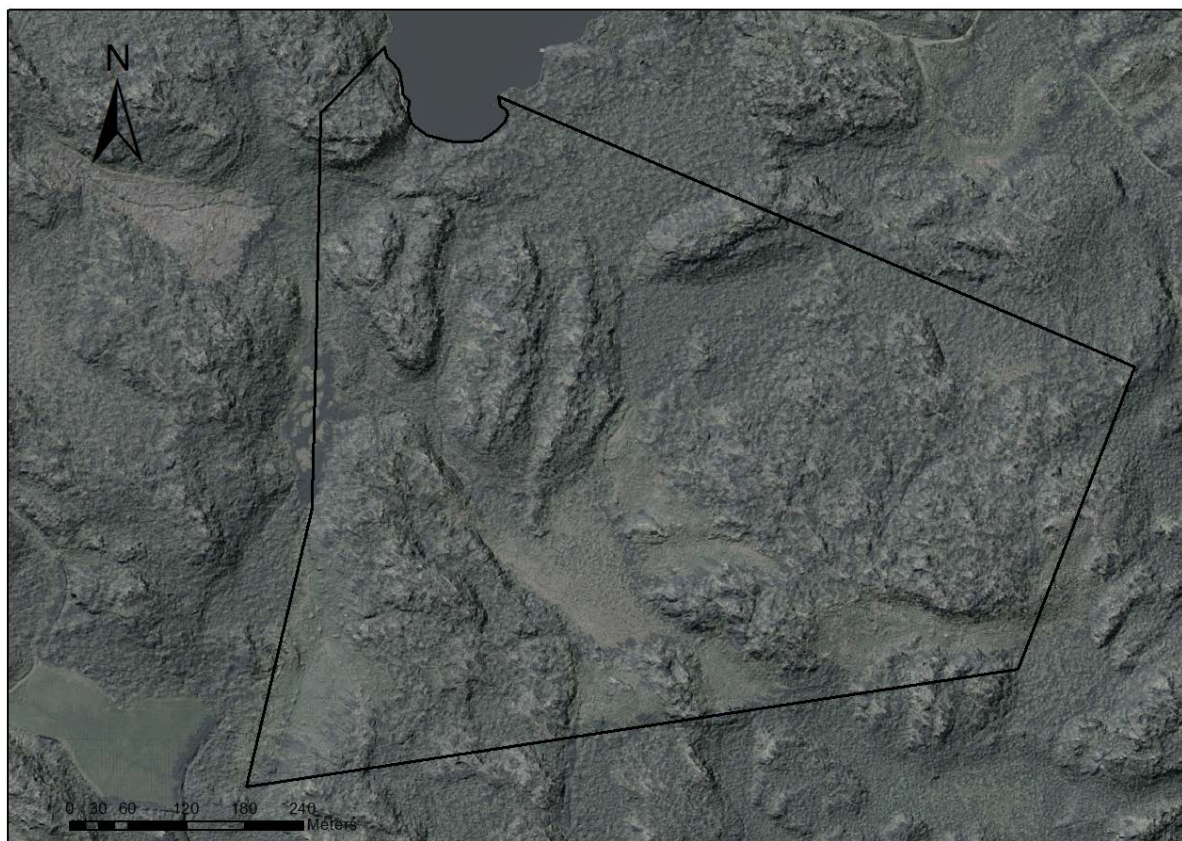
Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt. Mer omfattande åtgärder ska även fotodokumenteras. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar ska alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

Kartor

Karta 4. Ortofoto över Vargmossens naturreservat, © Lantmäteriets geodatasamverkan.